

Aive Mandel

Eesti V2-sõnajärjest võrdluses soome ja läti keelega

Konverentsi teesid

Eesti keele, eriti kirjakeele sõnajärge iseloomustab verbi kalduvus paikneda lauses teisel positsioonil ehk V2-printsiipl. Ajalooliselt on V2 omane germaani keeltele ja tänapäeval avaldub see kõige selgemalt saksa keeles. Eesti keeles peetaksegi V2 esinemist saksa keele mõjuks.

V2 esinemine on üheks selgeks erinevuseks eesti ja selle lähisugulaskeele soome keele vahel. See on selgitatav asjaoluga, et soome kirjakeele kujunemise sotsiokultuuriline taust on olnud eesti omast erinev ning just tugev saksa keele mõju eesti keelele ja selle puudumine soome keeles on olnud üheks teguriks, mis on kaht sugulaskeelt teineteisest kaugendanud.

Samas on aga tugev saksa keele mõju kirjakeele kujunemisele iseloomustanud lisaks eesti keelele ka läti keelt: mõlemal juhul olid esimesed keele kirjapanijad ja esimeste grammatikate koostajad saksa keele kõnelejad ning esimesed ilmunud tekstid sageli saksa keele tõlked. Ent ka eesti keelele küllalt sarnastes tingimustes kujunenud läti kirjakeeles ei räägita V2-printsiipest. Tekib küsimus, kas ühine saksa keele mõju võiks tänapäeval siiski peegelduda ka mingisugustes sõnajärje sarnasustes, nagu see peegeldub hästi näiteks sarnases saksa laensõnavaras.

Eesti ja soome keele sõnajärge on varemgi võrdlevalt uuritud. Oma uurimuses lisan kõrvutusse ka läti keele, et selgemini kaardistada nende kolme keele sõnajärje sarnasusi ja erinevusi. Selleks võrdlen kvantitatiivselt eesti, läti ja soome keele sõnajärge adverbialiga algavates pealausetes, võttes aluseks tänapäevast kirjakeelt kajastava ilukirjandus-, ajakirjandus- ning teadustekstidest koosneva korpusematerjali.